

ARAŞTIRMA

BİLİMSEL ARAŞTIRMACI PROGRAMI GELİŞTİRME SÜRECİNDE ÖĞRENME HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİNDE KAPSAYICI YÖNTEM

Dr. Nesibe Gül YÜKSEL ASLIER¹ , Dr. Ayşe Adin SELÇUK² , Dr. Kadir Serkan ORHAN³ ,
Dr. Mustafa Kürşat GÖKCAN⁴ , Dr. Mustafa Cenk ECEVİT⁵

¹Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, Bursa, Türkiye ²Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye ³İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye ⁴Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye ⁵Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi (KBB-BBC) Derneği tüzel yapısı olan Araştırmacı Danışma ve Destekleme Çalışma Grubunun (ADDG) araştırmacı eğitim programına yönelik küçük grup ve genişletilmiş grup çalışmasının öğrenme hedeflerine ne oranda katkı sağladığını saptamaktır.

Yöntem: Çalışmaya ait çekirdek eğitim grubunun öğrenme hedefleri, çalıştay sırasında katılımcıların cinsiyet, çalıştıkları kurum ve akademik ünvan bilgileri, çalıştay sırasında oluşturulan eğitim hedefleri, eğitim materyali içinde eğitim hedeflerinin dağılım biçimi ve yöntemleri ve çalışmaya davet edilme ve gelebilme durumları incelendi. Genişletilmiş grubun oluşturduğu öğrenim hedeflerinin bilinme ve öğrenme düzeyleri belirlendi.

Bulgular: Çalışmaya yaş ortalamaları 42,21 (35-52) olan 47 kişi (23 kadın, 24 erkek) katıldı. Oturumlar, çalışmaya dahil edilen dört ana başlıkta öğrenim hedeflerini belirleyecek dört ayrı masa ve çalışmadan çıkarılan fon ve mentorluk masalarından olmak üzere toplam altı yuvarlak masadan oluşan grup çalışması şeklinde gerçekleştirildi. Öğrenim hedefleri Bloom taksonomisi prensiplerine göre oluşturuldu. Çekirdek grubun belirlediği öğrenme hedef sayısı 67 iken, çalıştay grubunun önerdiği öğrenme hedefi sayısı 448 idi. Öğrenme hedeflerinin; bilinme düzeyleri sıklığı 1,2 ve 3 düzey için sırasıyla %29,2 (n=130), %28,3 (n=127) ve %42,4 (n=191) iken, öğrenme düzeyleri ise düzey 1,2,3, ve 4 için sırasıyla %16,3 (n=73), %64,7 (n=290), %13,2 (n=59) ve %5,8 (n=26) idi.

Sonuç: Bu çalışmada, Türk KBB-BBC Deneği Araştırmacı Destekleme ve Danışma Çalışma Grubu tarafından yapılan çalıştayda, bilimsel araştırma ile ilgili gelecekte verilecek eğitim müfredatına ilişkin öğrenme hedeflerinin neler olduğunu ve nasıl oluşturulduğunu bildirdik.

Anahtar Sözcükler: Araştırma, bilim insanı, kulak burun boğaz, öğrenme hedefi, taksonomi

INCLUSIVE METHOD FOR THE DETERMINATION OF LEARNING OBJECTIVES IN THE SCIENTIFIC RESEARCHER PROGRAM DEVELOPMENT PROCESS

SUMMARY

Objective: The purpose of this research is to determine the extent to which the small group and extended group works contributed to the learning objectives regarding researcher education curriculum of Researcher Advisory and Support Working Group (ADDG), a legitimate unit of Turkish Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery (ORL-HNS) Association.

Methods: The learning objectives of the core training group belonging to the workshop, the gender of the participants in the workshop, the institution they worked and the academic title informations, the learning objectives created during the workshop, the distribution of learning objectives and methods in the training material and the states of being invited to the workshop and being able to attend were examined. The level of knowing and learning of the learning objectives formed by the extended group was determined.

Results: Forty-seven individuals (23 women, 24 men) with mean age of 42,21 (35-52) participated in the workshop. The sessions were held in the form of group work consisting of a total of six round tables; four separate tables that will determine the learning objectives under four main topics, which were included in this study and funding and mentoring tables, which were excluded. Learning objectives were created according to the principles of Bloom taxonomy. While the number of learning objectives determined by the core group was 67, the number of learning objectives suggested by the workshop group was 448. The frequency of knowing levels of learning objectives were 29.2% (130), 28.3% (127) and 42.4% (191), for 1,2 and 3 levels respectively, while the learning levels were 16.3% (73), 64.7% (290), 13.2% (59) and for levels of 1,2,3, and 4, respectively.

Conclusion: In this study, we reported what were the learning objectives related to coming education curriculum regarding scientific research and how they were created in the workshop done by Researcher Supporting and Advisory Working Group of Turkish ORL-HNS Association.

Keywords: Learning objective, otolaryngology, research, scientist, taxonomy

İletişim kurulacak yazar: Dr. Nesibe Gül YÜKSEL ASLIER,
Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kulak Burun Boğaz
Kliniği, Bursa, Türkiye, E-mail: nesibe.gul.yuksel@gmail.com

Gönderilme tarihi: 30 Mayıs 2020, revizyonun gönderildiği
tarih: 25 Haziran 2020, yayın için kabul edilme tarihi: 25 Haziran 2020

Kaynak gösterimi Yüksel Aslier N. G., Adin Selçuk A., Orhan
K. S., Gökcan M. K., Ecevit M. C. Bilimsel Araştırmacı Programı
Geliştirme Sürecinde Öğrenme Hedeflerinin Belirlenmesinde Kapsayıcı
Yöntem. KBB-Forum 2020;19(2):191-200

GİRİŞ

Tıp eğitimi ve pratiği sürekli gelişmektedir ve yeni bilimsel keşifler için klinik çalışmalar her geçen gün artmaktadır¹. Bununla birlikte, artan hastalık ve hasta sayısına yetecek sayıda klinisyen yetiştirmek için de ülkemizde

son yıllarda açılan hastane ve tıp fakülteleri sayısında ve her yıl mezun olan tıp öğrencisi sayısında da artış mevcuttur. Bu nedenle, artan sağlık hizmeti ihtiyacını karşılarken, bilimsel faaliyetler konusunda zaman ve imkan kısıtlılığı yaşanabilmektedir².

Sağlık alanında bilimsel araştırmalar, karşılaşılan soru ve sorunların çözümüne yönelik belli bir bilimsel yönetime dayanan ve önceki bilgilere dayanan bir süreçtir. Bu anlamda ülkemiz Kulak Burun Boğaz (KBB) Hastalıkları alanında dikkate değer sayıda araştırma yapılmaktadır. KBB Hastalıkları alanında ülkemizde 1998-2018 yılları arasında toplam 7896 bilimsel yayın ile uluslararası sıralamada onuncu olarak yer almaktadır. Belge başına alınan atıf ortalaması 8,34 ile 171 ülke arasında 84. sırada yer almaktadır³. Bu açıdan bakıldığında nicelik bakımından sağlanan statünün yüksek nitelikli çalışmalar ile güçlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bir diğer unsur ise son yıllarda tüm dünyada giderek artan yırtıcı, şaibeli ve sahte dergiciliğin giderek artmasıdır⁴. Türkiye yırtıcı, şaibeli ve sahte yayıncılıkta Hindistan ve Nijerya'dan sonra dünyada üçüncü sırada yer almaktadır⁵. Bilim evrenseldir ve bilim üretilen alanlarda bu evrensellik korunmalıdır. Üretilen bilim yeni bilgi ve deneyimleri tetiklemeli, var olan soru ve sorunlara yanıt oluşturabilmeli ve her şeyden önemlisi gerçek olmalıdır. Karl Popper'a göre bilimin en önemli özelliği, yanlışlığının gösterilebilir olmasıdır⁶. Bu prensiple etik unsurlar doğrultusunda, yüksek nitelikli atıf alabilen ve yenilikçi yayınlar aracılığı ile ülkemiz KBB Hastalıkları topluluğu gelecekte dünya bilimine sahip olduğu potansiyeli yansıttacaktır.

Ülkemizde bilim insanı/araştırmacının araştırma kapasitesini (ihtiyaç analizleri yaparak) belirlemek, gelişmiş araştırma alt yapısını (nitelikli bilimsel çalışma kavramını tanımlayarak ve araştırmacının bilgi, tutum ve becerilerini geliştirmeye yardımcı olarak) oluşturmak için gerekli eğitimleri düzenlemek, ulusal ve uluslararası araştırma fonları hakkında bilgi sağlamak ve bunlara başvuran KBB hekimlerinin sayısını artırmak, klinik, tıbbi cihaz ve tanısal cihazların geliştirilmesine yönelik

araştırma gruplarını oluşmasını desteklemek amacıyla; Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun (KBB-BBC) Derneği 09.06.2018 tarih ve 2018-5 sayılı yönetim kurulu kararı ile Araştırmacı Danışma ve Destekleme Çalışma Grubu (ADDG) kuruldu⁷. Bu çalışma grubu, KBB hastalıkları alanında nitelikli araştırma ve bilim insanı sayısını artırmaya yönelik tüzel bir yapıyı oluşturmaktadır. Böylece ülkemizde KBB hastalıklarının bilime sunduğu yenilikler artıracak ve yetiyecek bilim insanlarının yararlanabileceği bir yapılanma oluşmuştur.

Bu çalışmanın amacı, ADDG araştırmacı eğitim programı belirleme çalıştayının, küçük grup ve genişletilmiş grup çalışması ile öğrenme hedeflerini belirlemedesağladığı katkıyı incelemektir.

YÖNTEM VE GEREÇLER

Bu çalışma 2018 yılında kurulan ADDG çekirdek grubu kararı ile nitelikli araştırmacı destekleme programı kapsamında planlanan eğitim etkinliğinin planlanması ve eğitimin yapılandırma süreçlerinin şekillendirildiği çalıştay faaliyet bulgularını içermektedir.

Çalıştay sırasında, canvas iş modeli örnek gösterilerek hedef kitlenin anlaşılması ve zamansal/iş yükü etkinliği olan bir değerler önerisinin sunulması sonrasında öğrenme hedeflerinin belirlenmesi amacıyla toplam 6 farklı masa oluşturuldu⁸. Bu 6 masadan ikisi eğitim materyali oluşturma etkinliği ile ilgili olmadığı için (fon ve mentorluk masaları) çalışma dışı bırakıldı. Çekirdek eğitim grubunun öğrenme hedefleri, çalıştay sırasında katılımcıların cinsiyet, çalıştıkları kurum ve akademik ünvan bilgileri, çalıştay sırasında oluşturulan öğrenme hedeflerinin dağılım biçimi ve yöntemleri incelendi.

Ayrıca oluşturulan öğrenme hedeflerine yönelik çalışma grubu bireyleri ve çalıştay katılımcıları ayrı ayrı her bir öğrenme hedefine ait "bilinme düzeyini"* aşağıda belirtilen üç katmanlı hiyerarşik düzeye göre belirlediler ve sonrasında bilinme düzeyi durumlarına göre öğrenme hedeflerinin "öğrenme düzeyi"** aşağıda belirtilen dört katmanlı hiyerarşik düzeye göre üç yazar tarafından (NGYA,AS, MCE) belirlendi⁹.

Öğrenme Hedeflerinin Bilinme ve Öğrenme Düzeyleri Açısından Değerlendirilmesi

Bilinme Düzeyi*	Öğrenme Düzeyi**
1= Herkes tarafından tam olarak bilinir.	1= Bilinme düzeyi 1'dir (Hatırlatmak amaçlı başlık verilir).
2= Yarıdan az kişi tarafından bilinir.	2= Bilinme düzeyi 3'tür (Temel bilgi olarak derinlemesine bilinmek durumundadır, bu bilgi edinme olmaksızın uygulamaya geçilemez).
3= Çok az bilinir.	3= Bilinme düzeyi 2 veya 3'tür (Tam bilinmesi olası değildir, bilgi edinme süreci için giriş yapılır, öğrenmenin gerçekleşmesi için kaynak yönlendirmesi yapılır).
	4= Bilinme düzeyi 2 veya 3'tür (Duruma veya koşula göre değişen gereksinimi vardır, hangi durumlarda gerekli olduğu verilir, bu bilginin edinilmesi için başvuru kaynakları tanıtılır).

BULGULAR

Çalıştay toplam iki gün (iki günün öğleden sonrası ve bir tam gün) olarak gerçekleştirildi. Çalıştay öncesinde küçük grup halinde belirlenen ana hedefler ve grubun çalışma ilkelerine ait yönerge oluşturuldu⁹.

18-20 Ekim 2019 tarihinde yapılan ADDG çalıştayında aşağıdaki maddeler konusunda çalışmalar yapıldı:

- Öğrenme hedeflerinin belirlenmesi.
- Hedeflerin öğrenilme yöntemlerinin belirlenmesi (Üyelerin yetişkin eğitiminde kullanılan yöntemler hakkında bilgi edinmeleri sağlandı).
- Hedeflerin yer alacağı eğitim sürelerinin tanımlanması ve belirlenmesi.
- Sunum ve uygulama setlerinin oluşturulması.
- Eğitim materyali ve programının kalite güvence standartlarının belirlenmesi.
- Ölçme ve değerlendirmeye yönelik standartların oluşturulması.

Çalışmaya katılım için, Türkiye'deki üniversite ve eğitim/araştırma hastaneleri KBB-BBC eğitim kliniklerinde akademisyen olarak çalışan toplam 60 kişiye davetiye gönderildi. Çalışmaya %78.3 (n=47) oranında katılım sağlandı. Yaş ortalaması \pm SD 42,21 \pm 4,88 yaş (minimum 35, maksimum 52 yaş) olan 24"ü erkek, 23"ü kadın 47 kişi çalışmaya katıldı. Katılımcıların 24"ü üniversite, 23"ü ise eğitim ve araştırma hastanelerinde çalışmaktaydı. Akademik ünvan dağılımı; profesör 10 (%21), doçent 23 (%49), doktor öğretim üyesi/öğretim görevlisi 8 (%17) ve uzman doktor 6 (%13) şeklinde idi.

Çalışmaya dahil edilen dört çalıştay masa grubunun herbiri için oluşturulan çalışma yönergesi masa üyeleri arasında paylaşıldı. Her masanın ana hedefleri Tablo 1" de gösterildi.

Çalıştay öncesi yapılan küçük grubun belirlediği öğrenme hedef sayısı 67 iken, çalıştay grubunun önerdiği öğrenme hedefi sayısı 448 olarak belirlendi. Belirlenen öğrenme hedefi başlıkları Tablo 2" de verildi.

Çalıştayda önerilen 448 öğrenme hedefinden; yukarıda belirtilen bilinme düzeyleri

sıklığı 1,2 ve 3 düzey için sırasıyla %29,2 (n=130), %28,3 (n=127) ve %42,4 (n=191) idi. Öğrenme düzeylerinin ise düzey 1,2,3, ve 4 için sırasıyla %16,3 (n=73), %64,7 (n=290), %13,2 (n=59) ve %5,8 (n=26) olduğu görüldü. Masa dağılımlarına göre bilinme ve öğrenme düzeyleri Tablo 3'te özetlendi. En çok öğrenme hedefinin makale yazım ve yayını ile ilgili çalışan masa 4 "de olduğu, öğrenme düzeylerinin en yüksek seviyede izlendiği masanın ise biyoistatistik ve projeler konusunda çalışan masa 3"ün hedeflerine ait olduğu izlendi.

Çalıştay sonunda, eğitim faaliyetleri için materyal oluşturulması amacıyla 4 masanın bir sonraki görev dağılımları ve iş akış şemaları oluşturuldu ve ADDG yapılanmasına ait aşağıdaki alt başlıklar konuşularak geribildirimler alındı:

- Eğitici Faaliyetler: Ülkemizde KBB alanında bilimsel araştırmalara yönelik yeni hedefler ile paylaşılan ve literatüre katkı sağlayan çalışmalarla iyileştirmelere yol açacak eğitim setlerinin oluşturulmasının sağlanması.

- Deneyimsel Faaliyetler: Eğitim setlerinde verilecek eğitimin kalıcılığı, kursiyerlerin programa aktif dahil edilmesi, uygun şekilde yönetilen bir eğitim faaliyetleriyle deneyimsel öğrenme ile artırılabilir. Bu amaçla, uygulama yöntemlerinin entegrasyonu dışında, didaktik temelli oturumlarda da konuları tartışma fırsatı verebilen ortamın (örneğin; uzmanına danış) sağlanması.

- Kalite Geliştirme Faaliyetleri: Eğitici ve kursiyer özelliklerinin, kursa ait eğitim materyalinin, kurs ortamının fiziksel özelliklerinin ve kursun ölçme değerlendirme sisteminin kalite standartlarının oluşturulmasının sağlanması.

- Potansiyel Engeller ve Zorluklar: Eğitici ve kursiyerin ilgisini çekememe, kurs zamanını uygun seçememe, uygulama ve değerlendirme araçlarının eksikliği ve müfredat içeriğinin seviyesi ve uygulanabilirliğinde yaşanabilecek güçlüklerle karşı önlem alınması.

Tablo 1. Çalıştay öncesinde belirlenen ve masalara iletilen konu dağılımları.

Masa Grupları	Önerilen Hedefler
Masa 1: Bilimsel Araştırma Oluşturma.	a) Bilimsel araştırma ve araştırmacı. b) Adım adım bilimsel araştırma planlama. c) Araştırma projesi oluşturma. d) Bilimsel araştırmalarda kullanılan laboratuvar teknikleri ve bilgisayar becerileri nelerdir? e) Bilimsel araştırma projesi yönetimi. f) Bilimsel araştırma projesi sonlandırma ve raporlaması.
Masa 2: Klinik ve Etik Vaka Analizi.	a) Bilim etiği nedir? Araştırmanın etik çerçevede içeriği nasıl hazırlanır? b) Araştırmacı-denek ve araştırmacı-sponsor ilişkilerinde usuller nelerdir? c) İnsan kullanımı olan çalışmalarında etik unsurlar nelerdir? d) Deney hayvan çalışmalarında etik unsurlar nelerdir? e) Araştırmacının etik ve yasal sorumlulukları ve araştırmacı hekimin çifte sorumlulukları nelerdir? f) Araştırma etik kurulları nelerdir? Klinikte etik karar verme yöntemleri nelerdir? g) Etik kurul başvurusu nasıl yapılır? h) Etik kurul değerlendirmesinde püf noktalar nelerdir?
Masa 3: Bilimsel Araştırmada Biyoistatistik Kullanımı ve Projeler.	a) Bilimsel araştırmalarda kullanılan biyoistatistik yöntem neye göre/nasıl olmalıdır? b) Temel istatistiksel yöntemleri nelerdir? c) Anket tasarımı nasıl yapılır? d) SPSS nedir ve SPSS ile veri analizi nasıl yapılır? e) Türkiye'deki araştırma destek fonlarının tanıtılması. f) Uluslararası araştırma destek fonlarının tanıtılması. g) Proje başvuru süreçlerinin tanıtılması.
Masa 4: Bilimsel Araştırmaların Yazım ve Yayın Dönemi.	a) Ulusal toplantılarda araştırma sonuçları nasıl sunulur? b) Ödüle aday araştırma seçim kriterleri nelerdir? c) Araştırma sonuçlarının tıp dergilerinde yayına gönderilmesi nasıl yapılır? d) Araştırma sonuçlarının yayına sunulacağı ulusal veya uluslararası tıp dergisi seçimi nasıl yapılır? e) Araştırma makalesinde dil kullanımı nasıl yapılır? f) Araştırmada kullanılan biyoistatistik yöntem ve bulguların analizi nasıl değerlendirilir? g) Poster bildiri nasıl hazırlanır? h) Sözlü bildiri nasıl hazırlanır?

Tablo 2. Öğrenme hedefleri gruplandırması ve küçük grup ve çalıştay grubu ana başlık altında yer alan öğrenim hedefleri sayıları.

	Küçük Grup	Alt başlık sayıları	Çalıştay grubu	Alt başlık sayıları
ANA BAŞLIKLAR	Bilimsel düşünce geliştirme	4	Bilimsel araştırma tanımını yapabilmeli	6
	Literatür taraması yapabilme	5	Bilimsel araştırmacıyı tanımlayabilme	1
	Hipotez oluşturma	5	Bilimsel soru üretebilme	1
	Çalınma tasarımı	3	Bilimsel soruya yönelik hipotez oluşturabilme	4
	Ekip oluşturma	4	Bilimsel araştırmaları sınıflandırabilme	5
	Biyoistatistik	7	Literatür taramayı yapabilme	5
	Araştırma fonları ve ulaşma bilgisi	5	Araştırma protokolü belirleyebilme	6
	Klinik araştırmalar etik kurulu bilgisi	4	Bilimsel araştırma projesi yazabilme	2
	Hayvan araştırmaları etik kurulu bilgisi	4	Projeyi sunabilme	1
	Dergi seçimi	4	Bilimsel Araştırmalarda kullanılan bilgisayar becerilerinin öğrenilmesi	27
	Yayın Yazma süreçleri	11	Bilimsel Araştırma Projesi Yönetimi	30
	Etik sorunlar	6	Bilimsel Araştırma Projesi Sonlandırma ve Raporlaması	6
	Atıf almak	3	Etik genel bilgiler	5
	Bildiri sunma becerisi	3	İyi klinik uygulamalar	13
			İnsan çalışmalarında etik unsurlar	12
			Hayvan çalışmalarında etik unsurlar	17
			Etik Kurul Başvuru Süreçleri	19
			Yayın aşamasında etik sorunlar	7
			Ulusal ve uluslararası destek fonlarının tanıtılması	18
			Temel biyoistatistik	91
			Makale yazma temel becerileri	30
			Pubmed kullanım temel bilgisi	59
			Uygun kaynak düzenleme ve yazım bilgisi	10
			Akademik dil ve dil bilgisi eğitimi	11
			Akademik yayınlarda tablo ve görsellerin kullanılma bilgisi	24
			Veri tabanları kullanılma bilgisi	5
			Dergi seçimi	5
		Yazarlık tanımı	5	
		Bildiri olarak hazırlama bilgisi	23	
Toplam		67		448

Tablo 3.Çalıştay masalarına ait öğrenme hedeflerinin bilinme ve öğrenme düzeyleri.

Düzye	Masa Adı				Toplam
	Masa 1	Masa 2	Masa 3	Masa 4	
Bilinme Düzeyi	n (%)				
Düzye 1	12 (17,4)	18 (20)	26 (38,2)	74 (33,5)	130
Düzye 2	27 (39,1)	40 (44,4)	11 (16,2)	49 (22,2)	127
Düzye 3	30 (43,5)	32 (35,6)	31 (45,6)	98 (44,3)	191
Toplam	69 (100)	90 (100)	68 (100)	221 (100)	448
Öğrenme Düzeyi					
Düzye 1	9 (13,1)	9 (10)	9 (13,2)	46 (20,8)	73
Düzye 2	51 (73,9)	56 (62,2)	42 (61,8)	141 (63,8)	290
Düzye 3	8 (11,6)	20 (22,2)	4 (5,9)	27 (12,2)	59
Düzye 4	1 (1,4)	5 (5,6)	13 (19,1)	7 (3,2)	26
Toplam	69 (100)	90 (100)	68 (100)	221 (100)	448

TARTIŞMA

Türk KBB BBC Derneği yapısı içinde tüzel özellik kazanan ADDG⁹ ilk etkinliğini, araştırmacı niteliğini yükseltmek ve nitelikli araştırmacı sayısını artırmak için gelecekte yürütülecek eğitim etkililiğine yönelik öğrenme hedeflerini belirleme çalışması olarak yürüttü. Bu çalışma için öncelikle genel olarak olası hedef kitlenin gereksinimleri, tamamlanması beklenen açıklar ve gelecekte bu alanda Türk KBB-BBC Derneği'nin beklentileri doğrultusunda çalışmaya yönlendirici olması bakımından öğrenme hedeflerine yönelik bir çerçeve belirlendi. Bunun sonucunda da nitelikli araştırmacı eğitim programına esas olabilecek tüm öğrenme hedefleri saptanmış ve sistematik olarak sıralanmış oldu.

Belirlenen öğrenme hedeflerinin tamamı aday hedefler olarak tanımlanabilir. Bu aday hedeflere yönelik eğitimin temel kavramları olan eğitim felsefesi, psikolojisi, sosyolojisi ve ekonomisi kullanılarak bir eğitim programı geliştirilmesi söz konusudur¹⁰. Geliştirilen bu programın uygulaması için yetişkin eğitimi veya konusunda alan uzmanlıkları olan bireylerin eğitimi için gerekli koşulların sağlanması gereklidir¹¹. Dolayısıyla yetişkin eğitiminin

gereği bazı kavramların bilinmesinde yarar bulunmaktadır. Yetişkinler eğitim için somut gereklilere ihtiyaç duyarlar, daha çok deneyimlerinden öğrenirler ve günlük yaşamlarında ihtiyaçları olanı edinilmesi daha kolaydır¹²⁻¹⁵. Ulusal ölçekte KBB Hastalıkları alanında daha nitelikli araştırmaların gerekliliği derneğimiz tarafından ortaya konulmuş bir olgudur. Bu olgu gereği nitelikli araştırmacı eğitimi bir gereklilik olarak benimsenmiş durumdadır.

Bir eğitim etkinliğinde öncelikle belirlenmesi gereken eğitim süresince kapsanacak öğrenme hedeflerin belirlenmesidir. Bu öğrenme hedefleri içinde bir seçki ile sınırlandırmak mümkündür. Bu seçki nesnel ölçütlere dayanabilir veya ihtiyaç analizi sonrasında karşılanmayan beklentiler ile sınırlı kalabilir. Aslında bilimsel araştırmalarda sıklıkla kullandığımız bir analiz olan SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analizi ile tanımlanan öğrenme hedeflerinin beklentileri karşılayıp karşılayamayacağı veya aksine fazlaca oluşturulup bir tehdit oluşturup oluşturmayacağı öngörülebilir. Bu yöntemde S ve W harfleriyle ifade edilen analizin ilk kısmı, programın güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilmesini ifade eder.

O ve T harfleriyle ifade edilen yani fırsat ve tehditlerle dışsal etkilerin belirlenmesidir. Yani "GZFT" (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) olarak dilimize uyarlayabileceğimiz bu analiz ile, biz de çalıştayda elde edilen öğrenme hedeflerinin güçlü ve zayıf yönlerini tespit ederek, gelecekteki olası gelişmelere yönelik bir durum değerlendirmesi yapmak amaçlı fırsat ve tehditleri de belirledik¹⁶.

Eğitim etkinliğinin gerçekleşmesi sonrasında eğitim etkinliğine özel bazı hedeflerin tanımlanması gerekmektedir. "Uzak hedefler", alanımızda atıf sayısı bakımında dünya genelinde 10 basamak yukarı çıkması gibi, "Genel hedefler", uzmanlık eğitiminde araştırmacı eğitim etkinliklerinin artırılması veya "Özel Hedefler", çalışma alanlarına göre araştırmacıların kazanması beklenen yetileri olarak belirtilebilirler¹⁷. Öğrenme hedefleri belirlenirken konu başlıkları ile sınırlı kalınmamalıdır. Öğrenmeden kastedilenin davranış ve tutum değişikliklerine yol açan bilgi edinme süreci olmalıdır¹⁰. Bu hedeflerin eğitim içinde yerleştirilmesi ve kullanılması bu hedeflerin kazanımlarının çerçeve işleyişinin dikkate alınması gereklidir. Bu kapsamda detaylı tanımlamaya "Bloom Taksonomisi" adı verilmektedir¹⁸. Bloom, 1956'da tanıttığı öğrenme hedefi taksonomisi sayesinde oluşturulan eğitim müfredatları güçlü bir şekilde gelişti ve yeterlilik temelli öğrenmeye doğru eğitim faaliyetleri şekillendi. Yeterliliğe dayalı öğrenme, kişinin mesleki bilgi, beceri veya tutum olarak yetkinlik kazanmasına yönelik öğrenme olarak tanımlanır ve Bloom taksonomisi sonucu elde edilen öğrenme hedefleri bu amaca dayanır¹⁸. Bir başka taksonomi ise özellikle klinik yeterlilik ile ilgili Miller piramidi modelidir¹⁹. Bu model Bloom taksonomisine benzer ve aynı zamanda eylemi gerçekleştirmek için teorik bilgiyi, psikomotor becerileri ve profesyonel tutumları sentezleyerek içselleştirilir ve yeterlilik elde etmek için kesintisiz bir rutine dönüştürür¹⁹. Biz de bu araştırmada, öğrenme hedeflerini belirlerken, bilimsel araştırmalar konusunda bilinmesi gerekenleri içeren temel eğitim müfredatı ile yeterli bilginin aktarılmasını, bilimsel araştırmalarda gerekli pratik uygulamalara ait becerilerin kazandırılmasını ve kazanılan bilgi ve

becerilerin sürekliliğini sağlayacak tutum gösterecek araştırmacıların yetişeceği bir eğitim programı oluşturmayı amaçladık.

Hem Miller hem de Bloom, davranışları ilgili alanlardaki en karmaşık en basit halleriyle hiyerarşik olarak karakterize ederler^{18,19}. Öğrenme hedeflerini eğitim sonu çıktılar ile somutlaştırmak amacıyla, daha çok sağlık mesleklerinde kullanılan eğitim şekillendirme aracı olan Kern'in yönteminden de faydalanılabilir. Kern yöntemindeki parametreler; 1. Kim, 2. Yapacak, 3. Ne kadar/ne kadar iyi, 4. Neyin, 5. Ne zaman? olarak sıralanmaktadır²⁰. Örneğin, ADDG eğitim faaliyetleri için; bir yılın sonunda (ne zamana kadar), eğitimdeki her bir KBB uzmanı (kim) (yapacak), en az iki (ne kadar), etki değeri en az bir olan bilimsel bir dergide yayınlanacak kadar iyi (ne kadar iyi), bilimsel makale üretecektir, diye kurgulayabiliriz.

Son 10 yılda ülkemizde KBB hastalıkları alanında bilimsel yayın sayıları giderek artmış durumdadır. Ancak günümüzde salt yayın artışı bilimsel niteliği belirlemede yeterli bir ölçüt değildir. Ülkemiz KBB hastalıkları alanında 2013 yılında yayın başına düşen atıf sayısı bakımından 112 ülke içinde 68. sırada yer almaktadır. Aynı veri 2003 yılında ülkemiz 86 ülke içinde 37. sırada yer almaktadır. Bu yıllar için toplam yayın sayımız 2003 ve 2013 yılları için toplam yayın sayımız sırasıyla 209 ve 582 olarak saptanmıştır²¹. Bir anlamda 10 yılda yayın sayısı 2,78 kat artarken atıf sayısı bakımında 31 basamak gerilemiştir. Bu açıdan bakıldığında alanımızda nitelik araştırmaların artması için öncelikle insan kaynağından başlanması gerekliliği ortaya konulmuş durumdadır. Bu araştırmaya yönelik yapılan çalışmaya davet edilenlerin katılım oranı ve ürettikleri çıktılar göz önüne alındığında, KBB alanında bilimsel araştırmalar konusundaki eksikliklerin giderilmesinde çoğu akademisyenin ilgili ve istekli olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın zayıf yönü olarak, bir eğitim etkinliği planlamasında ortaya konulan hedeflerin öğrenme üzerine etkisi belirlenememiştir. Ancak yetkin bir grubun ortak çalışması sonucunda hedefler doğrultusunda bir

eğitim programının ortaya konulabileceği anlaşılmış durumdadır.

Bir eğitim sürecini, sistematik ve planlı olarak, uygun yöntemlerle belirlenen öğrenme hedefleri ile öğretme-öğrenmeye uygun hale getirmek zor ancak imkansız değildir. Bu araştırmada, planlı ve sistemli bir çalıştayın sınırlı sayıda sunulan öğrenim hedeflerini katılımcıların iki günlük çalışmaları sonucu ne kadar geliştirdiği gösterildi. Aslında şimdiye kadar bu makalede tartışılardan eve götürülecek mesajları William'in şu sözü ile özetleyebiliriz; "Ölçülebilir olanı önemli hale getirmek yerine, önemli olanı ölçülebilir hale getirmeye gayret edelim."²².

Sonuç olarak, bu araştırma makalesinde, ülkemizde KBB Hastalıkları uzmanlık alanında artan sayıda ancak aynı zamanda nitelik belirleyici olan atıf alabilirlik bakımından da kaliteli yayınlar üretilmesine yönelik Türk KBB ve BBC Derneği ADDG olarak gerçekleştirdiğimiz ilk etkinlik olan, eğitim sürecine ait öğrenme hedeflerinin belirlenmesi çalıştayına ait sonuçlar, literatürdeki öğrenme hedefleri ile ilgili yöntemler ışığında paylaşılmıştır ve birkaç yönetime dayanarak sistematik olarak yapılan bu çalıştayın amaca ulaşma yönündeki etkinliği gösterilmiştir.

Maddi ve Teknik Destek:

Bu araştırmanın yürütüldüğü çalıştay etkinliğinin gerçekleştirilmesi için tüm giderler Türk KBB-BBC Derneği tarafından karşılanmıştır.

Teşekkür:

Bu araştırmanın yapılmasında ve çalıştayın gerçekleştirmesinde verdikleri destek ve gösterdikleri yardımseverlik nedeniyle Türk KBB-BBC Derneği sekreterleri, Sevgili Gamze Rahmet Ediz'e ve Sevgili Gülnur Tümoğlu'na teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Roberts SF, Fischhoff MA, Sakowski SA, Feldman EL. Perspective: transforming science into medicine: how clinician-scientists can build bridges across research's "valley of death." *Acad Med* 2012;87:266-270.
2. Stahl MJ. *Encyclopedia of Health Care Management*. London: Sega Publication, 2004.

3. <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?category=2733>. (Erişim tarihi: 20/05/2020).
4. Erdağ TK. Be Aware of Predatory/Fake Conferences!. *Turk Arch Otorhinolaryngol* 2019;57:111-112.
5. Demir SB. Predatory journals: Who publishes in them and why? *Journal of Informetrics* 2018; 12: 1296?1311. (doi:10.1016/j.joi.2018.10.008)
6. Keuth H. *The Philosophy of Karl Popper*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2005.
7. <https://www.kbb.org.tr/Custom/Upload/Document/YNG-KBB-BBC-GNL-19-Arastirma-Destekleme-ve-Danisma-Komisyonu-Yonergesi.pdf>. (Erişim tarihi: 22/05/2020).
8. Osterwalder A. *A better way to think about your business model*. Boston, MA: Harvard Business School, 2013.
9. AAMC-HHMI. Report on basic science competencies. 2009. <https://www.aamc.org/system/files?file=2020-02/scientificfoundationsforfuturephysicians.pdf>. (Erişim tarihi: 20/05/2020).
10. Kablan, Z. HEDEF BELİRLEME: BİLİŞSEL, DUYUŞSAL VE DEVİNİŞSEL ALANLAR. In: Şeker H, ed. *Eğitimde Program Geliştirme: Kavramlar, Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2013:1-35.
11. Yüksel Aslier NG. Academic Development and Mentoring. *Turk Arch Otorhinolaryngol* 2020; 58:69-70.
12. Price D. Continuing medical education, quality improvement, and organizational change: implications of recent theories for twenty-first-century CME. *Med Teach* 2005; 27:259-268.
13. Campbell C, Silver I, Sherbino J, Cate OT, Holmboe ES. Competency-based continuing professional development. *Med Teach* 2010;32:657?62.
14. Parboosingh IJ, Reed VA, Caldwell Palmer J, Bernstein HH. Enhancing practice improvement by facilitating practitioner interactivity: new roles for providers of continuing medical education. *J Contin Educ Health Prof* 2011;31:122-127.
15. Reed VA, Schifferdecker KE, Turco MG. Motivating learning and assessing outcomes in continuing medical education using a personal learning plan. *J Contin Educ Health Prof* 2012; 32:287-294.
16. Alkhafaji, AF. *Strategic Management: Formulation, Implementation, and Control in a Dynamic Environment*. New York: The Haworth Press, 2003.
17. Demirel Ö. *Eğitim Program Tasarımı*. In: Demirel Ö, ed. *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2007:47.
18. Bloom BS, Engelhart MD, Furst EJ, Hill WH, Krathwohl DR. *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay Company, 1956.
19. Miller GE. The assessment of clinical skills/competence/performance. *Academic Medicine* 1990; 65:63-67.
20. Kern DE, Thomas PA, Hughes MT, Barker LR, Bass EB, Carrese JA, Wolfe L. *Curriculum Development for Medical Education: A Six-Step Approach*, 2nd ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2009.

21. <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?category=2733&order=cd&ord=desc&year=2003> (Erişim tarihi 23 Mayıs 2020).
22. Wiliam, D. The validity of teachers"assessments. Paper presented to the Working Group6 (Research on the Psychology of Mathematics Teacher Development) of the 22nd Annual Conference of the InternationalGroup for the Psychology of Mathematics Education, Stellenbosch, South Africa, July 1998.